

Oponentský posudek disertační práce

Mgr. Martina GROBÁRA, UK v Praze, Pedagogická fakulta,
s názvem *Rozvoj tvořivosti žáka základní školy prostřednictvím
notačního programu*

Oponent: Doc. PaedDr. Marie Slavíková, CSc., FPE ZČU v Plzni

Akademický rok obhajoby: 2015/16

Předkládaná disertační práce reflektuje celosvětový rozvoj informační a komunikační technologie a její pronikání do edukačních procesů na všech stupních škol. Rovněž v hudební pedagogice se již po několik let objevují snahy o využití počítače ve výuce hudební výchovy. Mgr. Martin Grobár vychází ze skutečnosti, že v České republice dosud nejsou hudební počítačové technologie součástí obecného pedagogického povědomí a ve výuce představují spíše ojedinělou záležitost. Ve své práci se zaměřuje na možnosti využití počítačových technologií a zejména notačního programu ve vyučování hudební výchově, v kontextu rozvíjení tvořivých hudebních schopností žáka. Volbu tématu, zaměření cíle a předmětu disertační práce lze hodnotit jako **velmi aktuální jak pro rozvoj teoretické hudební pedagogiky, tak i pro reálnou pedagogickou hudebně výchovnou praxi.**

Teoretická část práce vymezuje pojmový aparát, uvádí přehled hudebních technologií vhodných pro využití v hudební výchově, seznamuje se současnými poznatky našich i zahraničních odborníků k otázkám rozvoje hudební tvořivosti v edukačním prostředí a popis vybraných realizovaných výzkumů.

Praktická část disertace je výzkumnou zprávou o provedeném výzkumu využití notačního programu u žáků šestých tříd základní školy, včetně interpretace výsledků, verifikace hypotéz a formulace závěrů.

Disertační práce má rozsah 153 stran vlastního textu, včetně Úvodu a Závěru. Je doplněna seznamem použitých informačních zdrojů, seznamem tabulek a grafů a bohatou přílohovou částí. Práce je logicky členěna do pěti hlavních kapitol s řadou podkapitol.

Obsah disertační práce. Již v Úvodu autor nastiňuje nejen výhody a přínos nových počítačových technologií pro výuku, ale formuluje i problémy a aktuální otázky, na které je třeba odpovědět. Inspiruje se řadou zahraničních výzkumů a publikací, jejichž výsledky aplikuje v reálné i hypotetické rovině na české výukové prostředí. Některé otázky přijímá za své pro zpracování této disertační práce. Kapitola 2 (Hudební terminologie) velmi podrobně charakterizuje hudební technologie, které přicházejí v úvahu pro využití v edukačním

prostředí. Autor provedl jejich vlastní klasifikaci podle typu hudebních činností, k nimž se váží. V kap. 3 (Teorie a výzkum hudební tvořivosti) autor podává fundovaný přehled vývoje názorů na hudební tvořivost a možnosti jejího rozvoje u žáků, přičemž klade důraz na tvořivé myšlení. Samostatně aplikuje získané poznatky na oblast hudební notace, zdůrazňuje psychologický přístup k jejímu osvojování.

Kap. 4, vlastní výzkum, mapuje významné výsledky výzkumů, zaměřených na edukační oblast. Vychází přitom z četné domácí i zahraniční literatury, kriticky srovnává metody i výsledky výzkumů, zdůvodňuje a podrobně popisuje vlastní výzkumnou metodiku. Předmětem výzkumu Mgr. Grobára bylo zkoumání didaktických možností notačního programu MuseScore a jeho využití u žáků šestých tříd základních škol bez hudební specializace, jako nástroje rozvoje jejich hudební tvořivosti, zejména v procesu komponování hudby. Cílem výzkumu bylo jednak odhalit uvedené dimenze volbou vhodné metodiky práce, jednak také popsat vnitřní psychické pochody žáka při plnění hudebně kreativních úloh s využitím notačního programu a zaměřit pozornost především na charakter primární motivace a její činitele (s. 67).

Výzkum má všechny potřebné náležitosti, předpokládané ve vědecké činnosti: dostatečně podrobně mapuje stav řešení problému v literatuře a uvádí vlastní metodologická východiska výzkumu, přesně a výstižně charakterizuje předmět a cíle výzkumu i základní pracovní hypotézy. Je popsána organizace výzkumu a jeho metodika, provedena interpretace výsledků experimentálního vyučování – vstupního i výstupního šetření, verifikace hypotéz. K volbě **metodických nástrojů** výzkumu mohu konstatovat jejich vhodnost pro dané cíle a podmínky zkoumání. Byly použity:

- Anamnestický dotazník, zkoumající hudební preference žáků a postoje k hudebním činnostem a hudební výchově i vztah k hudebním počítačovým technologiím. Autor vytvořil vlastní metodiku měření rodinných determinantů, vhodnou pro tento účel.
- Skupinový test hudebnosti, zaměřený na podstatné znaky hudebních aktivit a rovněž citlivosti pro hudebně výrazové prostředky a obsahové sdělení hudebního díla, za použití techniky sémantického diferenciálu.
- Individuální test hudebnosti, zaměřený na oblast vokální, rytmickou a hudebně tvořivostní.

Dále autor vypracoval vlastní metodiku zjišťování dat v průběhu experimentálního vyučování, sloužící k zjišťování dynamiky rozvoje hudební tvořivosti. Celý výzkum proběhl ve třech fázích – jako vstupní šetření, experimentální vyučování s využitím hudební

technologie a výstupní šetření. Autor provedl interpretaci průběhu i výsledků všech fází výzkumu na základně analýzy a komparace, verifikoval hypotézy. Zajímavou kapitolou jsou též následná výzkumná šetření, kde bylo užito některých počítačových aplikací vytvořených odborníky pro potřeby edukační práce se žáky. Opět byla zkoumána odezva žáků a rozvoj některých aspektů hudebnosti v průběhu této činnosti.

K použitým metodám výzkumu nemám žádné připomínky. Byly zvoleny přiměřeně žákům daného školního stupně a velmi dobře umožnily zjišťovat všechna data a měření, která si autor vytkl za cíl. Výsledky byly přehledně graficky zpracovány a zhodnoceny.

Disertační práci Mgr. Grobára považuji za velmi **přínosnou** ze dvou hledisek. Jednak především vypracovala metodický postup užití notačního programu MuseScore, který je volně dostupný a nabízí se tak pro doplňující práci v hodinách hudební výchovy. Předložené metodické postupy vycházejí z aktuálních trendů tvořivé hudební pedagogiky. Navrhované a experimentálně ověřené metodické postupy budou beze sporu obohacem hudebně výchovné praxe v celorepublikovém měřítku a lze doufat, že Mgr. Grobár, který je již známým odborníkem v této oblasti počítačových technologií, přispěje i další publikační činností k šíření didaktických podnětů do všeobecně vzdělávacích a uměleckých škol v ČR.

Rovněž je třeba vyzdvihnout velmi podrobně a komplexně rozpracovanou metodiku testování hudebnosti a zejména hudební tvořivosti, kterou autor vypracoval a prakticky ověřil. S ohledem na skutečnost, že u nás chybí doposud podobné testovací nástroje, lze tento počín považovat za velmi přínosný a bylo by žádoucí zpřístupnit alespoň část detailně zpracovaných testů hudebně pedagogické i odborné a vědecké veřejnosti v oblasti hudebního vzdělávání.

Po **jazykové a formální stránce** je disertační práce bez závažnějších připomínek, je kvalitně a pečlivě vyhotovena.

U obhajoby by autor mohl objasnit, jaké důvody jej vedly ke změně názvu disertační práce oproti původnímu zadání (vynechán název notačního programu Sibelius). V textu teoretické části zmiňuje zajímavou „teorii toku“ – tento termín je u nás téměř neznámý, prosila bych o vysvětlení u obhajoby a o informaci, zda a jakým způsobem se poznatek promítl do koncepce výzkumu. Lze též podrobněji osvětlit průběh dodatkového výzkumu.

Disertační práce v plné míře **splnila zvolený cíl**, úkoly a záměry. Po všech stránkách odpovídá požadavkům a podmínkám, kladeným na tato řízení.

Doporučuji disertační práci Mgr. Martina Grobára k obhajobě.

